

8. Омельченко Л. Ф. Прагматичні характеристики англійських телескопізмів / Л. Ф. Омельченко ; О. О. Жихарева // Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. Івана Франка. – Житомир, 2010. – С. 12–16.
9. Телия В. Н. Метафоризация и ее роль в создании языковой картины мира / В. Н. Телия // Роль человеческого фактора в языке: язык и картина мира / В. Н. Телия ; отв. ред. Б. А. Серебренников ; АН СССР. Ин-т языкознания. – М. : Наука, 1988. – С. 173–203.
10. Тимошенко Т. Р. Телескопия в словообразовательной системе современного английского языка : дис. канд. филол. наук / Т. Р. Тимошенко. – Киев, 1975. – 192 с.
11. Янков А. В. Суспільно-політичні неологізми, утворенні телескопією / А. В. Янков // Мова і культура нації : зб. наук. пр. – Львів : [б. в.], 2001. – С. 215–221.
12. The Oxford Dictionary of New Words / Edited by Elizabeth Knowles with Julia Elliot. – Oxford : University Press, 1997. – 357 p.

Литвин Андриана. Телескопия как эффективный способ образования неологизмов в лексике английского языка спортивно-туристической сферы. В статье исследуется телескопия как активный образ словообразования неологизмов в лексике английского языка спортивно-туристической сферы. Отмечается что, несмотря на разногласия относительно феномена телескопии, все же большинство ученых считают, что это отдельный способ словообразования, который требует дальнейшего детального изучения. Рассматривая природу телескопии, исследователи подчеркивают ее комплексный характер, который заключается в использовании механизмов выиспания основ, сокращения и фрагментации слов. При анализе телескопийных единиц внимание уделялось структурному строению и семантике лексем. Определен ряд моделей образования телескопизмов в спортивно-туристической сфере. Выделены три основные семантические группы телескопийных единиц спортивно-туристической сферы. В статье описана роль телескопии в формировании новых словообразовательных способов, в частности аффиксной деривации, в результате которой образуются новые производные, а также проанализированы гаплоглогични единицы, возникшие в результате наложения компонентов на стыке двух слов.

Ключевые слова: телескопия, словообразование, неологизм, аффераза, апокопа, гаплоглогия, аналогия.

Lytvyn Andriana. Blending as an Effective Way in the Formation of Neologisms Relevant to Sports Tourism in the English Language. This article introduces blending as a productive way of forming neologisms in the English language in relation to Sports Tourism. The literature on blending shows a variety of approaches to study this phenomenon. Although scientists argue about blending to be a separate way of word-formation, the majority proves it to be one of the specific ways of forming new words, and that further research is needed. While determining the phenomenon of blending, researchers put emphasize on its complex character which is the mechanism of components blending shortening and fragmentation. Particular attention is paid to the analysis of blends structure as well as semantics. Few patterns of blends are distinguished. The three main groups of blends according to their formation are regarded here. This article highlights the relationship of blending with other ways of word-formation e. g. affixation that results in formation of new derivatives and new words. The role of haplogy is also determined in this article that is the elimination of a syllable when two consecutive similar or identical syllables occur.

Key words: blending, word-formation, neologisms, afereza, apokopa, haplogy, analogy.

Стаття надійшла до редколегії
31.03.2015 р.

УДК 811.111'367.622'373

Ірина Навроцька

Функціональний аспект розмежування омонімії та полісемії іменників у сучасній англійській мові

У статті показано спосіб розмежування омонімії та полісемії за допомогою дистрибутивного моделювання, що передбачає порівняння частотних показників різних значень за заданими дистрибутивними формулами сполучуваності в корпусних текстах. У результаті проведеного аналізу іменників на основі однієї з дистрибутивних моделей, тобто ядерної моделі сполучуваності іменника (іменник+іменник), знайдено безпосередні іменники-ідентифікатори, а також віддалені ідентифікатори для полісемії, гетеросемії чи омонімії, які належать до інших частин мови. Усі значення іменника умовно називаються «лексико-семантичними еле-

ментами» (ЛСЕ). Потенційно омонімічним значенням притаманна низька частотність, порівняно з номінативно-непохідним і полісемічними значеннями. Особливу увагу також потрібно звертати на гетеросемічні значення, які є особливою перехідною формою полісемії, не можуть бути виділені як омоніми. Безпосередні та віддалені слова-ідентифікатори є контекстними векторами, які точно вказують на те чи інше значення іменника, що функціонує в корпусному тексті. Отже, дослідження підтверджує дистрибутивну гіпотезу, що полягає в тому, що близькі полісемічні значення мають ті лінгвістичні одиниці, які трапляються в схожих контекстах й ідентифікатори яких належать до одного семантичного чи асоціативного поля.

Ключові слова: дистрибутивне моделювання, частотність, полісемія, омонімія, гетеросемія, потенційно-омонімічне значення, корпусний текст, контекстний вектор.

Постановка наукової проблеми та її значення. Визначення структурних відмінностей між полісемією та омонімією та чітких критеріїв розмежування цих двох явищ є надзвичайно складною, але актуальною проблемою, що постає в мовознавчих дослідженнях багато років поспіль. Абсолютна її нерозв'язаність пояснюється існуванням протилежних думок стосовно того, під яким кутом розглядати багатозначність лексичної одиниці (лексемі): як реалізацію її кількох взаємозв'язаних значень у вигляді семем, тобто полісемію, чи як випадковий збіг формальних оболонки різних лексем, тобто омонімію. Крім того, спостерігається невідповідність між загальнотеоретичним і практичним трактуванням багатьох випадків омонімії та полісемії. Оскільки фокус сучасної світової лінгвістики помітно змістився з мови як системи форм на «мову в дії», «мову в ситуації спілкування», то важливим компонентом нашого дослідження є функціональний аспект розмежування омонімії й полісемії в системі англійського іменника. Системно-структурний, лексико-семантичний аспект відображають внутрішню парадигматичну організацію системи лексичного значення у вигляді набору лексико-семантичних компонентів, а також відношень спорідненості чи подібності, гіпогіперонімії тощо, тоді як функціональний передбачає вивчення механізмів реалізації того чи іншого значення іменника та процес функціонування й відтворення цього значення в тексті, яким, скажімо, може бути корпусний текст.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Основні термінологічні концепції двох явищ, які вплинули на сучасне розуміння їх зіставлення, сформовано в 60–80-х рр. минулого століття в працях О. І. Смирницького, Ю. С. Маслова, В. В. Виноградова, І. В. Арнольд, Ю. Д. Апресяна, Л. В. Малаховського, Л. О. Новикова та ін., а порівняно найновіші дослідження, де йдеться про полісемію й омонімію іменників, їх словникову подачу та системно-квантитивні аспекти, зокрема, належать Л. П. Солдатовій, О. Д. Огую, Д. М. Новикову, А. І. Головні, Д. В. Качуріну [5]. Пов'язаний із вищезазначеною проблемою процес зняття мовної неоднозначності, із якою часто змішують поняття омонімії, – предмет вивчення російських учених, особливо О. М. Ляшевської, Б. П. Кобрицова, О. Ю. Шеманасвої, які займаються розробкою поверхових контекстних фільтрів на основі стійких частотних словосполучень слів [6]. Важливу роль у їх розробці відведено онтологічним семантичним параметрам, які можна використати для вдосконалення систем автоматизованого вирішення випадків омонімії чи полісемії й у корпусах англійської мови. В Україні використанням та розробленням корпусів текстів, укладанням посібників із формально-граматичного аналізу й лінгвістичного моделювання займаються в лабораторії Київського національного лінгвістичного університету В. І. Перебийніс, Т. В. Бобкова, В. М. Сорокін, К. М. Лебедев, В. О. Коломієць, О. В. Льон [7].

Мета й завдання статті. У статті ми маємо намір показати практичний спосіб розмежування явищ повної лексичної омонімії та полісемії в системі іменників англійської мови, що полягає в доведенні омонімії потенційно омонімічних значень іменників із використанням фактора частотності й дистрибутивного моделювання. **Об'єкт дослідження** – значення іменників, які по-різному подано в кількох авторитетних словниках, тобто одні вважають їх омонімами, а інші – полісемічними варіантами лише одного іменника. **Матеріалом** слугують текстові уривки з бази даних *Intelli Corpus Queries* [10], що об'єднує низку найбільших корпусів англійської мови (рис. 1). За основу дистрибутивно-компонентного моделювання в нашому дослідженні обрано частотні моделі сполучуваності іменника з «Частотного словника сполучуваності сучасної англійської мови» [1]. У статті поставлено **завдання** описати один зі способів розмежування омонімії та полісемії, що полягає в дистрибутивному моделюванні сполучуваності іменників й аналізі частотності.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування основних результатів дослідження. Між лексико-семантичними засобами, що перебувають у розпорядженні мовців, і способами їх лексико-граматичного використання в процесі усної та письмової комунікації немає точної відповідності, тобто в словниках не відображено повною мірою спектр контекстів, у яких виникають додаткові

конотації і якісно нові значення, котрі потрібно виділяти як омоніми. Водночас у мовознавстві закріпилося правило, за яким експериментальні дані, отримані лексикографами, не можуть бути автоматично перенесені в тлумачний словник. Такої думки дотримуються Х. Касарес [4] та Б. О. Ільш. У зв'язку з цим оптимальний спосіб розв'язання проблеми теоретико-практичного впорядкування полягає навіть не стільки в редагуванні наявних лексикографічних джерел, авторитетність яких перевірена часом і є безперечною, а у створенні альтернативних баз достовірних лексикографічних даних, які показуватимуть фактичну реалізацію значень слів та контекстні умови, що експериментально можуть підтвердити різні значення, уможливлючи формування цілісного уявлення про слово та його життєздатність у певному значенні в цілому.

Стосовно частотності потрібно зауважити, що для мови квантитативний фактор надзвичайно важливий і безсумнівний [8, с. 14]. Польський лінгвіст В. Манчак вважає статистичне дослідження текстів основним прийомом реалізації в мовознавстві критерію істинності, оскільки саме частотність є «ключем до розуміння мови» [11, с. 149] і «чим частіше вживається лінгвістичний елемент, тим менш він комплексний» [11, с. 150]. Це твердження важливе в тому сенсі, що саме унікальність окремого значення в системі іменника, яке в корпусі часто називають «лемою», та його вузька спеціалізація, можуть указувати на самостійність й омонімічність.

Створення аналізатора, що абсолютно безпомилково здійснював би аналіз тексту, дійсно поки що не можливе, тому процес установаження меж полісемії та омонімії може бути в кращому випадку зведений до напівавтоматизації. Так, у програмі, якою ми користувалися, є низка недоліків у визначенні лексичних одиниць за заданими частиномовними параметрами (POS parameters), коли за пошуковою формулою, замість іменника, корпус виділяє дієслово чи, наприклад, не диференціює герундій і дієприкметник, не розрізняє називний та присвійний відмінки (possessive case). Трапляються випадки дубляжів, якщо у вибірку потрапляють тексти з інтернет-сайтів.

Перейдемо до опису методики й самого процесу визначення омонімів у корпусних текстах. У нашому дослідженні спираємося на основи дистрибутивної семантики, тобто розділу лінгвістики, що займається вивченням міри семантичної близькості між лінгвістичними одиницями на основі їхніх дистрибутивних ознак у великих масивах лінгвістичних даних.

Кожне слово має свій так званий «контекстний вектор», а множина векторів формує «словесний векторний простір». Ідею контекстних векторів, сформовану на основі математичної моделі векторних просторів у лінійній алгебрі, запропоновано Ч. Осгудом [13], а сам термін належить С. Галланту, котрий ним вважає множину контекстних ознак, що описують те чи інше значення [9]. Контекстний вектор також прирівнюють до окремого слова чи словосполучення. Вектори для певних слів будують у дистрибутивних дослідженнях, зазвичай, на основі їх частотності в корпусі у вигляді лінійних або просторових моделей [15]. Дистрибутивна гіпотеза полягає в тому, що близькі значення мають ті лінгвістичні одиниці, які трапляються в подібних контекстах [14].

Дистрибутивне моделювання сполучуваності іменників проводили таким чином:

1. Визначали обсяг досліджуваного матеріалу, задавши пошукові параметри для кожного іменника (усього 353):

1) корпусний об'єм (перелік корпусів);

2) максимальну кількість речень та об'єм контекстного відрізка (60 символів);

3) частиномовні параметри словосполучення, у якому вжито іменник на основі ядерної або ад'юнктної моделі (POS). Під час аналізу використано такі дистрибутивні моделі з «Частотного словника сполучуваності сучасної англійської мови» [1], які вважаємо найбільш інформативними стосовно розмежування омонімії та полісемії:

– *ядерні моделі іменника:*

1) N+N (іменник+іменник) для зручності позначатимемо потенційно омонімічну ЛСО у кожній моделі як noun, тобто це буде модель **noun+N**;

2) A+N (прикметник+іменник), відповідно **A+noun**;

3) Ving +N (дієприкметник, недоконаного виду+іменник), тобто **Ving+noun**;

4) Ven + N (дієприкметник, доконаного виду), тобто **Ven+noun**;

– *ад'юнктні моделі:*

1) N'N, де N' атрибутивний компонент, модель має вигляд **N'noun**;

2) N+Ving (іменник+дієприкметник недоконаного виду), тобто **noun + Ving**;

3) N+Ven (іменник+дієприкметник доконаного виду), тобто **noun + Ven**;

4) N+ NV₋, де NV₋ інфінітив без частки *to*, **noun + NV₋**.

2. Проаналізувавши отримані результати, визначили, які словникові значення кожного іменника, які умовно називаємо «лексико-семантичними елементами» (ЛСЕ), актуалізовано в корпусі та як лексично наповнені його відповідні ядерні або ад'юнктні моделі. Порівнювали частотність і сполучуваність номінативно-непохідного ЛСЕ й потенційно омонімічного ЛСЕ. Номінативно-непохідний елемент лексичного значення є етимологічно первинним значенням іменника. Похідні елементи можуть належати до полісемії, гетеросемії чи омонімії.

3. Установили, які значення потрібно виділяти не як полісемічні ЛСЕ, а як омонімічні лексеми. Отримані результати дали змогу перевірити дистрибутивну гіпотезу й достовірність заздалегідь обраного дистрибутивно-компонентного критерію розмежування полісемії та омонімії для 353 іменників.

Як приклад наведемо результати аналізу іменника *bachelor*, який у корпусній вибірці за заданими POS-параметрами для першої ядерної моделі, тобто **noun+N**, має такі кількісні дані (див. табл. 1).

Таблиця 1

Розмежування омонімії та полісемії іменника *bachelor*

Дистрибутивна модель noun+N	Ідентифікатор	Кількість випадків	Статус bachelor
bachelor+...	<i>degree</i>	12	Полісемія
	<i>philosopher</i>	1	Полісемія
	<i>party</i>	18	Омонімія
	<i>life</i>	10	Омонімія
	<i>lifestyle</i>	5	Омонімія
	<i>brother</i>	4	Омонімія
	<i>apartment</i>	4	Омонімія

Курсивом у списку виділено іменники-ідентифікатори, які вказують на омонімію лексем «бакалавр» *bachelor*₁ і «холостяк» *bachelor*₂. Ці значення диференційовані як омоніми лише у «Великому сучасному англо-українському українсько-англійському словнику» під редакцією А. П. Загнітка та І. Г. Данилюк [3]. В інших трьох словниках, які використано під час відбору іменників для аналізу, вони вважаються полісемами. У табл. 1 зазначено, що ядерні словосполучення **bachelor+degree** і **bachelor+party** найчастотніші в корпусній вибірці. У *bachelor*₂ спостерігаємо низхідну градацію: від 18 до 4, тоді як у *bachelor*₁ вона менш виражена – від 12 до 1. Тобто вже навіть за однією дистрибутивною моделлю можна визначити омонімію між *bachelor*₁ і *bachelor*₂.

Також проаналізовано перехідні випадки, тобто ті значення іменників, які можна віднести до особливого виду полісемії – гетеросемії (уже не зовсім полісемія, але й не омонімія). Наприклад, в іменника *drone* на основі цієї ж ядерної дистрибутивної моделі отримано результати, відображені в табл. 2 (курсивом виділено ідентифікатори гетеросемії).

Таблиця 2

Розмежування полісемії та гетеросемії іменника *drone*

Дистрибутивна модель noun+N	Ідентифікатор	Кількість випадків	Статус drone
drone + ...	<i>genitalia</i>	1	Полісемія
	<i>bee</i>	1	Полісемія
	<i>aircraft</i>	9	Гетеросемія
	<i>plane</i>	1	Гетеросемія

До *drone*₁ «трутень» (основного, номінативно-непохідного ЛСЕ) відносимо «**drone+genitalia**» і «**drone+bee**», до *drone*₁ «ав. керований снаряд» – «**drone+aircraft**», до *drone*₁ «ав. безпілотний літак». Усі ЛСЕ позначено *drone*₁ тому що вони є різними актуалізаціями чи сторонами одного лексичного

значення, що абстрактно можна визначити як «*male bee*», між якими прослідковуємо паралель на основі подібності руху, тобто *трутень*, *керований снаряд* і *безпілотний літак* – це «те, що літає саме по собі».

Під час аналізу встановлено багато випадків, коли в текстах інформацію про конкретне значення іменника слід шукати поза межами словосполучення чи самого речення, у якому цей іменник наявний, тобто виходити за межі безпосередньої дистрибуції на вищий дискурсивний рівень, що видно з наступних фрагментів:

«*Now that Milosevic's tested his long arm tactic, threatening the stableness of Europe; he must be dealt with. Because it's hard (too hard) for the U.S. & Britain in particular to focus both on dictating...*». У цьому уривку контекстними векторами, що вказують на омонім *arm* «зброя», що актуалізований як компонент словосполучення «військова тактика», на нашу думку, є слова: *Milosevic, threatening, stableness, Europe, dictating*, які створюють в уяві читача чіткі асоціації з війною й можуть належати до спільного семантичного поля.

Омонім *digger*₂ до іменника *digger*₁ «грабар» або «копач» виявлений у значенні «розм. австралієць» у такому контексті: «*The Australian Navy who had served in the Second World War, was aboard the vessel. After months in hospital, he overcame his injuries in time to play against the All Blacks in 1951 and 1952. In doing so, he earned himself the nickname of "Tarakan Jack". His team-mate David Brockoff described Baxter as a "mighty Wallaby" with "a fighting digger spirit". He won nine caps for Australia during his career and is remembered as one of the bravest men to pull on a Wallaby jersey.*».

Словосполучення «*digger spirit*», найменш частотне в межах дистрибутивної моделі N+N, потрібно перекладати як «австралійський дух». У поданому тексті на значення словосполучення вказують віддалені контекстні вектори, які ідентифікують омонімію: *Australian, wallaby, Australia*.

Таблиця 3

Розмежування омонімії та полісемії іменника *digger*

Дистрибутивна модель noun+N	Ідентифікатор	Кількість випадків	Статус drone
<i>digger</i> + ...	<i>wasp</i>	14	Полісемія
	<i>driver</i>	11	Полісемія
	<i>spirit</i>	1	Омонімія

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Підбиваючи підсумки дослідження, хотілося б відзначити, що проблема омонімії та полісемії іменника не може бути повністю розв'язана ще й тому, що мова постійно розвивається в руслі семантичного збагачення. Тобто омонімізація в системі іменника – неминучий процес. Нові значення, які ще навіть не зафіксовано в жодному словнику, можуть бути віднайдені в корпусних текстових відрізках і потребують детального лексикографічного опису. Зараз існують такі корпуси, у яких інформація постійно оновлюється.

Дистрибутивне моделювання за допомогою наявних ядерних та ад'юнктивних моделей і з використанням фактора частотності та вивченням особливостей сполучуваності іменникових значень у межах цих моделей, активований через убудований у корпус частиномовний аналізатор (POS-analyser), показало позитивні результати стосовно розмежування омонімії й полісемії. Однак і словники, і корпуси не завжди охоплюють весь спектр найновіших значень, які виникають у сучасній англійській мові, тому потребують подальшого вдосконалення на рівні лексичного наповнення й внутрішньої організації.

Джерела та література

1. Волкова Н. О. Частотный словарь сочетаемости современного английского языка : лексикографич. пособие / Н. О. Волкова, Р. З. Гинзбург, В. И. Перебийнос и др. – М. : Наука. –1971. – Ч. I. – С. 60–66.
2. Дискуссия по вопросам омонимии... // Лексикографический сборник. – 1960. – Вып. 4. – С. 92.
3. Загнітка А. П. Великий сучасний англо-український, українсько-англійський словник / [за ред. А. П. Загнітка, І. Г. Данилюк]. – Донецьк : ТОВ ВКФ «БАО», 2008. – 1008 с.
4. Касарес Х. Введение в современную лексикографию / Х. Касарес. – М. : [б. и.], 1958. – С. 27–28.

5. Качурин Д. В. Проблема разграничения омонимии и полисемии применительно к практике составления толковых словарей : дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.01 «Русский язык» / Качурин Дмитрий Владимирович. – М., 2013. – 393 с.
6. Кобрицов Б. П. Снятие лексико-семантической омонимии в новостных и газетно-журнальных текстах: поверхностные фильтры и статистическая оценка / Б. П. Кобрицов, О. Н. Ляшевская, О. Ю. Шеманаева // Интернет-математика, 2005 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/1388/1/IMAT_2005_03.pdf
7. Комп'ютерна лінгвістика: сучасне та майбутнє : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – К. : КНЛУ, 2012. – 52 с.
8. Николаева Т. М. От звука к тексту (Язык. Семиотика. Культура) / Т. М. Николаева. – М. : Яз. рус. культуры, 2000. – 680 с.
9. Gallant S. Context vector representations for document retrieval / S. Gallant // Proceedings of AAAI Workshop on Natural Language Text Retrieval : Conference. – 1991.
10. Intelli Corpus Queries [Electronic resource]. – Mode of access : <http://corpus.leeds.ac.uk/itweb/htdocs/Query.html#>
11. Macczak W. Criticism of Naturalness: Naturalness or Frequency of Occurrence? / W. Mariczak // Folia Linguistica Historica. – XXI/1–2. – 2000. – P. 149–154.
12. Merriam Webster's Collegiate Dictionary. Eleventh Edition, 2006. – (Encyclopaedia Britannica 2008 Ready Reference) [Electronic resource]. – Систем. вимоги : Pentium-III ; 512 Mb RAM ; Windows 2000 SP4 / XP / Vista.
13. Osgood C. The measurement of meaning / C. Osgood, G. Suci, P. Tannenbaum. – University of Illinois Press, 1957. – 342 p.
14. Sahlgren M. Automatic Bilingual Lexicon Acquisition Using Random Indexing of Parallel Corpora / M. Sahlgren, J. Karlgren // Journal of Natural Language Engineering, Special Issue on Parallel Texts. – Cambridge : Cambridge University Press, 2005. – 1(1) [Electronic resource]. – Mode of access : <https://www.sics.se/~mange/papers/nle2005.pdf>
15. Schutze H. Dimensions of meaning / H. Schutze // Proceedings of Supercomputing'92. – 1992. – P. 787–796.
16. Summers D. Longman Dictionary of Contemporary English / [director Della Summers]. – New ed. p. cm. : Pearson Education, 2003. – 1950 p.

Навроцкая Ирина. Функциональный аспект разграничения омонимии и полисемии существительных в современном английском языке. В статье показан способ разграничения омонимии и полисемии с помощью дистрибутивного моделирования, предусматривающий сравнение частотных показателей разных значений за заданными дистрибутивными формулами сочетаемости в корпусных текстах. В результате проведенного анализа существительных на примере одной из дистрибутивных моделей, то есть ядерной модели сочетаемости существительного (существительное+существительное), найдены непосредственные существительные-идентификаторы, а также отдаленные идентификаторы, принадлежащие к другим частям речи, для полисемии, гетеросемии или омонимии. Все значения существительного относительно называются «лексико-семантическими элементами» (ЛСЭ). Потенциально-омонимичным значениям свойственна низкая частотность по сравнению с номинативно-непроизводственным и производственными полисемическими значениями. Особое внимание также следует обращать на гетеросемические значения, принадлежащие к отдельной разновидности полисемии, которые еще не могут быть выделены как омонимы. Непосредственные и отдаленные слова-идентификаторы и есть теми контекстными векторами, которые точно указывают на то или иное значение существительного, функционирующего в корпусном тексте. Таким образом, исследование подтверждает дистрибутивную гипотезу, которая состоит в том, что близкие полисемические значения имеют те лингвистические единицы, которые встречаются в сходных контекстах и идентификаторы которых относятся к одному семантическому или ассоциативному полю.

Ключевые слова: дистрибутивное моделирование, частотность, полисемия, омонимия, гетеросемия, потенциально-омонимическое значение существительного, корпусный текст, контекстный вектор.

Navrotska Iryna. The Functional Aspect of Distinguishing Between Homonymy and Polysemy of Nouns in Modern English. The article shows the way of distinguishing between homonymy and polysemy with the help of distributional modelling, presupposing comparison of frequentative indexes of different meanings according to the input distributional formulae of collocation in corpus texts. The carried out analysis of nouns on the example of a distributional model, namely the nuclear model of collocation of the noun (noun+noun) resulted in finding immediate nouns-identifiers and distant identifiers pertaining to other parts of speech, for polysemy, heterosemy and homonymy. All meanings of the noun are conventionally named «lexico-semantic elements» (LSE). Potentially homonymous meanings tend to have low frequency compared to the nominative non-derivative and derivative polysemous meanings. Special attention should be paid to the heterosemous meanings relating to the certain variety of polysemy which cannot

be regarded as homonyms. Immediate and distant words-identifiers are those context vectors which exactly point at this or that meaning of the noun functioning in the corpus text. Thus, the research proves the distributional hypothesis which presupposes that close polysemous meanings are distinctive of those linguistic units occurring in similar contexts and identifiers of which pertain to the same semantic or associative field.

Key words: distributional modelling, frequency, polysemy, homonymy, heterosemy, potentially homonymous meaning of the noun, corpus text, context vector

Стаття надійшла до редколегії
30.04.2015 р.

УДК 821.111-84:398.91

Олена Овсянко

Глобальна структура англійських прислів'їв: типологічні аспекти

У статті проаналізовано статус сучасних англійських прислів'їв у парадигмі текстів малого жанру. Увагу сфокусовано на їх поверхових і глибинних структурах та структурно-семантичних модифікаціях. Особливо детально простежено домен прислів'їв культурно-побутової спрямованості. Ідентифіковано базові ознаки прислів'їв: поетичність, емоційність, лаконічність, динамічність, стабільність, контрастність, антитезисність, дидактичність, повчальність, абстрактність, образність, оригінальність, експресивність, валоративність, топікальність, влучність, інтелектуальність, комічність. Виявлено стильові риси прислів'їв, об'єктивованих мовленневою формою прислів'я та реалізацією специфічними модусами, а саме: загальною значущістю, інформативною щільністю, комунікативною чіткістю, експресивністю. На основі систематизації ознак конкретних жанрів фольклорних текстів малої форми виокремлено тексти духовно-ідеологічної (легенди, балади, міфи), культурно-побутової (приказки, прислів'я, повір'я, казки) й тексти креативно-повчальної (загадки, анекдоти, байки, притчі) спрямованостей. Змодельовано комплексний підхід до вивчення їх епідігматичного буття (семантичних і формальних модифікацій). Сага про статус прислів'їв, їх структурно-семантичне буття та модифікації має значне аксіологічне навантаження та перспективу подальшого творчого пошуку.

Ключові слова: тексти малого жанру, прислів'я, глобальна структура, модифікації, прагматичний потенціал, англійська мова.

Постановка наукової проблеми та її значення. Сучасні лінгвісти фокусують увагу на дослідженні комунікативних одиниць, яка об'єктивується тенденціями сьогодення, актуальністю питань текстоцентричного спрямування: онтології текстів, їх категорій, таксономії, дискурсивної детермінації та лінгвокогнітивних аспектів. Значущими є модуси концептуалізації та категоризації для осмислення [3; 4; 5]. Серед текстів виокремлюють типи малих текстів і жанрів. Метазнаки на позначення окремих типів текстів зумовлені розміром, обсягом останніх. До малих текстів тяжіють блоки ситуацій стандартних текстів – завершені за змістом й інтегровані прагмемами. Текстам як комунікативним одиницям властиві композиційно-сюжетна, композиційно-сміслова, композиційно-мовленнева ознаки. Спрацьовує тут інтеграція змісту, смислу та форми. Структурно-семантичний підхід до тексту передбачає інтерпретацію сюжетних блоків і їх наповнення. Концептуальний простір (ментальний) комунікативних одиниць обіймає загальний зміст та основні смисли [4; 10]. Увага до поверхових і глибинних структур текстів валідна та на сьогодні дуже актуальна [7; 20].

Аналіз досліджень цієї проблематики. Лінгвісти й фольклористи в науковій картині світу розробляють комплексні підходи до проблем мовно-структурної організації творів усної народної творчості (І. Р. Гальперін, В. І. Даль, О. Ю. Дубенко, В. І. Карасик, О. В. Кунін, О. В. Магіровська, Г. Л. Пермьяков, М. В. Піменова, Л. С. Піхтовникова, Л. І. Тараненко й ін.). Мало досліджене на сьогодні буття глобальної структури фольклорних текстів малої форми, зокрема прислів'їв.

Мета статті – ідентифікувати семантичні структури англійських прислів'їв, їх епідігматичне буття (семантичні та формальні модифікації), таксономію й методики їх представлення в науковій картині світу. Мета дослідження передбачає реалізацію таких **завдань:** виявити статус та ознаки